

Prisikėlusi pavasariui Lietuva

Štai jau penkioliktą kartą minime Kovo 11-ają – mūsų valstybės Nepriklausomybės atkūrimo dieną. Gal ir paklausime savęs – o kuo ši die na mums reikšminga?

Visų pirmą Kovo 11-oji – Lietuvos prisikėlimas iš purvo, sovietinių pančių sutraukymas. Tai mūsų visų dvasinės vienybės ir susitelkimo pasiek tas rezultatas – iškovotos Laisvės ir pasididžiavimo diena.

I Kovo 11-osios kelią įjome prisimindami savo istorines šaknis, nesunaikintą Vasario 16-osios gyvybingumą. Šios mūsų kelionės kelią žymėjo aukos, pasišventimas. Niekada nepamiršime ir tremties, ir 1941-ųjų birželio 23-iosios sukilio, ir vokiečių okupacijos, ir sovietų vergovės, kurios tikslas – prisdengiant vadinamuoju internacinalizmu ar “tautų draugystės” šükiais sunaikinti mūsų tautos istorinę atmintį, mūsų kalbą, mūsų valstybę. Mus norėta sulydyti į vieną – sovietinę liaudį.

Mūsų valstybę išgelbėjo Tautos valia ir ryžtas, mūsų geriausią sūnų ir dukterų gyvybių auka, Dievo lemtis. Rezistencijos metais partizanų judėjimas sulaikė sovietų kolonistų antplūdį į mūsų kaimus, į mūsų kraštą. Šiemet minime Laisvės kovų 60-mečio jubiliejų, kai 1945 m. buvo įkurta Lietuvos partizanų sąjunga, kai aktyviai pradėjo kurtis partizanų apygardos. Dabar kartais pasigirsta prikimusių balsų, norinčių iškreiptai pavaizduoti antisovietinę kovą. Niekam nepavyks apjuodinti garbingo Lietuvos partizanų vardo, tų žmonių, kurie savo gyvenimą paaukojo Lietuvos laisvei.

1917–1956 m. sovietų valdžios buvo sunaikinta, sušaudyta ir žuvo kalėjimuose bei lageriuose daugiau kaip 15 milijonų žmonių. 1923–1953 m. į sovietų kalėjimus buvo patekę 42,5 milijono žmonių. Lietuvoje nukentėjo kas trečias gyventojas. Vien tik 1941 m. pirmajį pusmetį sušaudyta arba išgabenta 6,5 tūkst. žmonių. Rezistencijos metais išžudyta apie 30 tūkstančių Lietuvos partizanų – geriausio mūsų jaunimo.

(keliamas į 2 psl.)

Sveikiname

1990 m. Kovo 11-ają – Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dieną – priartiname ir mes. Tą Laisvės auką sudėjome būdami tremtyje, kalėjimuose, partizanų būriuose. Si šventė mums ypač brangi.

Nuoširdžiai sveikiname LPKTS skyrių narius, jų šeimas, savo rėmėjus, “Tremtinio” skaitytojus. Kartu siekime Lietuvos gerovęs ir santarvęs.

LPKTS valdyba,
“Tremtinio” redakcija

* * *

Didžiausias tautos turtas – jos Laisvė, Nepriklausomybė. Ant Laisvės aukuro paaukota daug žmonių gyvybių, dėl Laisvės iškentėti pažeminimai, kalėjimai, trémimai, persekojimai.

Kovo 11-osios proga sveikiname Lietuvos žmones. Linkime ryžto kovojant prieš boli. Branginkime Laisvę.

LPKTS Palangos skyrius

* * *

Miei Lietuvos žmonės, nuoširdžiai sveikiname su Valstybės atkūrimo – Kovo 11-osios švente. Kūrybinės energijos prasmingoje veikloje dėl nepriklausomos Lietuvos Jums linki Lietuvos Sajūdis

Numeryje
skaitykite:

3 Nužudytas Čečénijos prezidentas

4 Iš skaitytojų laiškų

4 Sovietų sąjungos genocido talkininkai – kas jie?

6 Politinių kalinių bičiulių draugių istorija

LPKTS suvažiavimas įvyks 2005 m. balandžio 9 d.

Padėka Prezidentui

Kovo 8 d. Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga oficialiai pasveikino Lietuvos Respublikos Prezidentą Valdą Adamką priėmus teisingą sprendimą nedalyvauti Maskvos organizuojamose iškilmėse.

“Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga su džiaugsmu sutiko žinią, kad Jūs apsisprendėte nevykti š. m. gegužės 9 d. į Maskvą šventi SSRS pergalės prieš nacistinę Vokietiją Antrajame pasauliniam kare. Mes labai vertiname Jūsų apsisprendimą šią dieną likti su savo tauta ir čia, Lietuvoje, deramai pagerbti karo aukas. Žinome, kad priimti ši sprendimą nebuvo lengva, teko rinktis tarp pragmatizmo ir idealistinių vertybų. Jūs viršenybę suteikėte vertybėms”, – rašoma LPKTS padėkoje.

Antikomunistinis traukinys pasiekė Europą

Iš Lietuvos Laisvės Kovos Sajūdžio Tarybos 1949 m. Vasario 16 d. Deklaracijos, šiuo metu veikiančio Lietuvos teisės akto, įteisinto įstatymu 1999 m. sausio 12 d.:

“16. Komunistų partija, kaip diktatūrinė ir iš esmės priešinga pagrindiniam lietuvių tautos siekimui ir kertiniams Konstitucijos nuostatui – Lietuvos nepriklausomumui, neilaikoma teisine partija.

17. Asmenys, bolševikiškes arba vokiškosios okupacijos metu išdarė Tėvynę bendradarbiavimu su priešu, savo veiksmais ir įtaka pakankę tautos išsilaisvinimo kovai, susitepę išdavystėmis ar krauju, yra atsakingi prieš Lietuvos Teismą”.

Jei Lietuvos politikai Nepriklausomą valstybę būtų atkūrė remdamiesi Vasario 16-osios Deklaracija, kuri Lietuvos partizanų vadų buvo parašyta tamsiame, drėgname bunkeryje prie žvakės šviesos, dabar nebūtų nesibaigiančių KGB agentų ar rezervininkų skandalų. Ir liustracijų komisijų laikas jau būtų praėjęs.

Labai gaila, kad tikro apsivalymo lig šiol nebuvo, kad tarp Lietuvos valdžios ir politikų – maža idealistų, tokų dvasios aristokratų kaip Vasario 16-osios Lietuvos. Vieitoj jų – daug KGB rezervininkų, partinių mokyklų auklėtinii. Nors vis viliamės, kad jų laikas praeina.

(keliamas į 3 psl.)

Juozo Rimkaus kūrybos paroda

Kovo 3 d. Nacionalinio M.K.Čiurlionio dailės muziejaus Keramikos muziejuje (Kauno rotušėje) atidaryta Juozo Rimkaus personalė kūrybos paroda “Vieškelyje”.

Į parodos atidarymą susirinkę menotyrininkai, dailininkai, Kauno mst. savivaldybės Kultūros sk. vedėjo pavaduotoja Jasaitytė, Kauno aps. viršininko administracijos Kultūros, sporto ir turizmo sk. vedėjas P.Majauskas, autorui linkėjo tolesnės kūrybinės sėkmės ir nešykštėjo nuoširdžių ir šmaikščių sveikinimų penkiasdešimtojo gimtadienio proga.

Sventės metu Juozas Rimkus dėkojo svečiams ir savo bendraminčiams – “Archy-

vo” grupės dailininkams, anot menininko, ižvelgusiems jame kūrybinį potencialą, Keramikos muziejaus vedėjai E.Jaudegeytai. “Šiandien sau ir kitiems noriu pasakyti, kad Dievas, sukurdamas žmogų, padarė jį panašų į save, nes suteikė galimybę kurti. Nebūtina specialiai mokytis, savo kūrybą eksponuoti didelėse galerijose, nes juk kiekvienas žmogus, su meile dirbantis, yra kūrėjas”, – sakė dailininkas.

Juozas Rimkus gimė Krasnojarsko krašte, Užūro r. Zapatkos kaime, 1951-ųjų metų tremtinių šeimoje. Grįžę į Lietuvą, Rimkai gyvenimą iš naujo kūrė gimtajame motinos vienkiemijoje – Raseinių r. Vosyliškio apylinkėje.

(keliamas į 2 psl.)

Spektaklis tēsiāsi: 2 dalis – rezervininkų išteisinimas

Seimo komisija atsisakė ankstesnės nuomonės, kad KGB rezervas yra sudėtinė sovietų saugumo sistemos dalis ir pripažino, kad KGB rezervas buvo sovietų saugumo "mobilizacinė" dalis. Komisija pripažino, kad KGB rezervui priklauso aukštū valstybės pareigūnai nebekeilia grēsmės nacionaliniam saugumui. Anksčiau panašų sprendimą priėmė VSD Liustracijos komisija.

Atrodo, rezervininkai išteisinti. Tačiau rezervo formavimas, jo veiklos uždaviniai, funkcijos buvo reglamentuojami KGB vadovybės nutarimais, kaip savo padalinui. Tai gal išteisinti per ankstį?

Rezervininkams pasitikėjimą reiškia valstybės vadovai: V.Adamkus, A.Paulauskas, A.Brazauskas. Tik vargu ar jais pasiūtīk eiliniai sąmoningi Lietuvos piliečiai.

Tai jie, o ne valstybės vadovai, ko gero, yra teisūs. Juk čia svarbiausias ne juridinis, o moralės klausimas.

Lietuvos įstatymai KGB pripažsta buvus nusikalstama organizacija. Rezervininkai buvo nusikalstamos organizacijos dalis. Tegul ir "mobilizacinė". Jie sutiko ir buvo pasirengę pagelbēti KGB slopinant judėjimą už Lietuvos nepriklausomybę. Gal net

žudyti. Jie susitepę. O susitepusiems, pagal Antaną Macėnį, yra tik vienas kelias į reabilitaciją – atgaila. Pasiitraukimas. O jie kopija į aukščiausius valstybės valdymo postus.

Nejaugi Lietuvoje nėra dorų ir protinų, nesusitepu sių žmonių tiems postams užimti? Ar turi rezervininkų globėjai – valstybės vadovai tokį tobulą rentgeno aparatą, kuris peršvestų žmogaus sieļą ir parodytą, ar tas jau atsiverės ir patikimas? Juk formaliai nepriekaištingai vykdantis savo pareigas pareigūnas gali tarnauti ir kitam užsakovui. Dvigubų agentų istorijoje žinoma daug. Pritariu istoriko Juozo Tumelio nuomonei: jie privalo patys pasitraukti. Bet rezervininkai trauktis atsakalo.

Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius taip pat mano, kad rezervininkai buvo svarbesnės personos už eilinius slaptuosius bendradarbius, dažnai bėmokslius kaimo žmones. Juk rezervininkai – karininkai. "Tai buvo šimtu procentų saugumui patikimi žmonės. I ten bet ko neskyrė," – sakė arkivyskupas, buvęs politinis kalinas.

Iš tikrujų. Seimo komisija iššiaiškino, kad atrenkant re-

zervininkus dalyvavo ne tik KGB bet ir Komunistų partijos komitetų sekretoriai. Kandidatai turėjo būti SSKP narai arba aktyvūs komjaunuoliai. Jie neišsibraukė iš rezervininkų sąrašų tada, kai dalis Lietuvos jaunuolių jau bėgo iš sovietų armijos ir degino karinius bilietaus. Komisija viena tai konstatavo, tačiau balsovo už "švelnesnį" variantą. Matyt, toks buvo juos delegavusių frakcijų vadovų nurodymas.

A.Pekeliūno pavardė rasta trijuose KGB vadovų parašais ir antspaudais patvirtintuose sąrašuose. Tą faktą savo raštu patvirtino VSD. Bet komisijai įrodymų vis tiek "nepakako".

Ir paskutinis akibrokštas: rezervininko siūlymu Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetas patvirtino naujus Liustracijos komisijos narius. Tokius, kurie jau spėjo deklaruoti savo liberalų požiūrį į rezervininkus. Vienuomenės siūlojimams kungiui Robertui Grigui, istorikams prof. Antanui Tylai ir Arvydui Anušauskui naujome Liustracijos komisijoje vienos neatsirado.

Taigi spektaklis tēsiāsi. Bus ir trečioji dalis.

Dr. Povilas JAKUČIONIS

Sveikiname jubiliatę Izabelę SKLIUTAITĘ-NAVARACKIENĘ per laisvės kovą ir katorgos kančias, per ryžtingą patriotinę veiklą pasiekusią 80-tąjį pavasarį, o kiekvienas pavasaris – naujų darbų pradžią. Tad ilgų, šviesių ir kūrybingų metų!

**D.A.Peciukonai, B.V.Jurkėnai,
A.J.Kupstai, M.Rimkiene**

Juozo Rimkaus kūrybos paroda

(atkelta iš 1 psl.)

Baigės bibliotekininkystės bibliografijos studijas Vilniaus universitete, Juozas Rimkus daugelį metų dirbo administracinių, šiuo metu – organizacinių darbų Kauno apskrities viešojoje bibliotekoje. Nuo 1992 m. yra LPKTS Kauno sk. narys, vadovauja prieš aštuonerius

dytos į tariamą "Saulės ratą", medžio šakos pražydę "Mamos gėle" ir susipynę į "Šokį", nutiestas medžio ir akmenų "Keliai"... Kiekvienas menininko kūrinys tartum kviečia lankytojų atsigrežti į mūsų tautos praeitį, pagalvoti apie dabartį, o galbūt – ir apie ateitį. Menotyrininkės V.Mažminienės, prista-

Dailininkė J. Rimkė sveikina Keramikos muziejaus vedėją E. Jaudegytę

Nuotr. D. Maciukevičienės

metus susibūrusiai "Archyvo" dailininkų grupei ir kuria.

Lietuvos sodžiuose surinkti archajinių formų buities daiktai, darbo įrankiai, medis ir net molinių sienų fragmentai dailininko kūrybiniu įžvalgumu ir darbščiomis rankomis paversti instaliaciniems kompozicijoms, įgavusioms naujų savastį:

akmeninės girnapusės sugul-

čiusios personalinė dailininko parodą, žodžiais, Juozo Rimkaus kūryba atspindi nedalomą dvasinį ryšį su savo tautos šaknimis, tarsi išlaikotos žemės kvapą, kuria mes vaikštome.

Juozo Rimkaus kūrybos paroda veiks iki balandžio 3 d. Aplankykite.

Dalia MACIUKEVIČIENĖ

Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dienos 15-mečio minėjimo renginiai

Vilniuje

12 val. – Valstybės vėliavos pakėlimo ceremonija Nepriklausomybės aikštėje.

12–15 val. – atvirų durų valandos Lietuvos Respublikos Seime.

12–19 val. – meninis projektas "Lietuvos kronika". Režisierius Vytauto Daškevičiaus 1989–1996 m. dokumentiniai filmai Evangelikų reformatų bažnyčioje.

12.15 val. – Vilnius

miesto pučiamujų orkestру jungtinis koncertas Nepriklausomybės aikštėje.

12.30 val. – šv. Mišios Vilniaus Arkikatedroje bazilikoje.

13.30 val. – Vilniaus miesto pučiamujų orkestro paradas Gedimino prospektu.

14 val. – tarptautinės juvelyrės parodos "Gintaro kelias-2005" atidarymas "Reval Hotel Lietuva" konferencijų centre.

(keliamas i 3 psl.)

Prisikėlusi pavasariui Lietuva

(atkelta iš 1 psl.)

Lietuva nemirė. Jos žmonės palaikė gyvas tikėjimas, tautinė savimonė, vilties ir Kristaus prisikėlimo ženklas, aukos prasmės supratimas. Dirbant rezistencinėje veikloje teko bendrauti su prieškario Lietuvos užsienio reikalų ministru Juozu Urbšiu, vienuoliaka metu kalintu sovietų lagerio vienutėje. Paklausiau – iš kur jis sémėsi ištvermės? Juozas Urbšys atsakė: dažnai kalbėdavau rožinio maldą, tiesa, rožinio neturėjau, bet jo karoliukus atstodavo pirštai. Didelės stiprybės teikė taip pat ir Lietuvos vaizdai – minčių nukeliaudavau į Vadiktelius, Kauną, Vilnių...

Dešimt metų trukusių ginčluitą partizanų kovą pažeitė dvasinė rezistencija. Vėl atsirado knygnešių, pogrindinės spaudos, ypač pažymėtina LKB Kronika, kūrėsi pogrindinės jaunimo organizacijos.

Trumpai apžvelkime istorinius įvykius. 1987 metais 1988-jei buvo paskelbti Dievo Motinos Marijos metais. 1987 m. rugpjūčio 23 d. mi-

tinge Vilniuje, prie Adomo Mickevičiaus paminklo, demaskuotas Molotovo-Ribentropo paktas. 1988 m. vasario 14 d. Kauno Katedroje autokos šv. Mišios už Lietuvą. Sovietų miliciai su guminėmis lazdomis vaikė žmones, norėjusius pagerbti mūsų taučius dainius Maironio atminimą. Ypač čekistams nerimą kėlė Nijolės Sadūnaitės drąsi veikla.

Vasario 16-ąjį Vilniuje, Gedimino aikštėje, minėjo apie 15 tūkstančių žmonių. Vėl taikytos bauginimo prieinės, sekė fizinius susidorojimus. Tačiau Lietuvos laisvės troškimo negalejo įveikti jokia jėga. Vilniaus Vingio parke susirinko apie 250 tūkst. žmonių. Spalio 22 d. Vilniuje įvyko Sajūdžio pirminis suvažiavimas. Kitą rytą, spalio 23 d., prie grąžintos Vilniaus Katedros durų autokos šv. Mišios.

1989 m. Vasario 16-osios išvakarėse Kauno muzikiniame teatre įvykusioje Sajūdžio konferencijoje buvo priimta rezoliucija dėl Lietuvos suvereniteto atkūrimo. Tais pa-

čiais – 1989 metais Lietuva po daugelio metų džiūgaudama laisvai šventė savo valstybės atkūrimo dieną – Vasario 16-ąją.

Pagaliau 1990-ieji, Kovo 11-oji. Sovietų imperijoje atsirado plyšys. Atsirado galimybė išlikti mums, kaip taučiai, su savo kalba, su savo kultūra. Atsirado galimybė dirbtį sau, sutrupėjo geležinė uždanga, skyrusi mus nuo kitų pasaulio šalių.

Minint Kovo 11-ąją prisi mintini ir Lietuvos Sajūdžio nuopelnai, ir profesoriaus Vytauto Landsbergio – tuometinės demokratiškai išrinktos Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos pirmininko – veiklos ryžtingumas, ir mūsų Vilties prezidento a.a. Stasio Lozoračio išmintingi patarimai, prisimintinas ir mūsų visų, siekusių savo Tėvynės laisvės, ryžtas, pasiaukojimas, dvasinė vienybė. Šias savybes turėtume išlaikyti ir dabar.

**Zigmas TAMAKAUSKAS,
istorijos mokytojas
metodininkas**

Diena prieš Nepriklausomybės 15-ųjų metinių minėjimą

Norėčiau prisiminti dieną prieš Nepriklausomybės atkūrimą, pilną lūkesčiu, nerimo: ar pavyks, ar ryšis, ar išdris? Pamenu tą neįtiketiną šuoli nuo minkštasuolio, pergalingai išskeltas rankas ir džiaugsmo šūksnius stebint Aukščiausiosios Tarybos vėlyvo posėdžio televizijos transliaciją, kai V.Landsbergis paskelbė, kad nuo šiol būsimė laisvi.

Šiandien tauta – nuo jauko iki seno – rengiasi Kovo 11-ajai – 15-ųjų Nepriklausomybės atkūrimo metinių iškilmėms.

Šiandien tauta vis dar džiaugiasi Prezidento V.Adamkaus sprendimu gegužės 9-ają (kažkam Antrojo pasaulinio karo pabaigos 60-mečio, o mums – antrosios sovietų okupacijos ir žiauriausio rezistencinio karo pradžios minėjimo dieną) nevykti į Maskvą, o likti Vilniuje, su savo Tauta. Stuburą turime. Taip sako ir kaimyninės šalys. Televizijos reportažuose matome, kad latviai gerokai susikrimtę jų prezidentelei neištvérus ir sutikus vykti į Maskvą. Užsigrūdiname. Ypač po to, kai Maskvos statytiniai mėgino užimti Prezidentūrą.

Sprendimas priimtas nelygvai – Rusijai gąsdinant ekonominiem sankcijomis, o stambiausiemis verslininkams ir prorusiškoms jėgomis spaudžiant nusilenkti Kremlui, kad neliktume be duonos. Bet juk jau kentėme jų blokadą, bolavome tuščiomis autostradomis ir greitkeliais. Nieko, išgyvenome. O juk tada buvome vieniši. Šiandien

esame didelės šeimos nariais, turime brolių ir pusbrolių NATO ir Europos Sąjungoje.

O štai dalis mūsų tautiečių, vis dar klausančių Maskvos, taip ir nesugebėjo užsi-auginti tautinės savigarbos.

Premjeras Algirdas Mykolas Brazauskas dieną prieš Nepriklausomybės atkūrimo 15-os metų jubiliejų garsiai teigė esą Rusija demokratėja.

Kaip vertinti jo žodžius poto, kai Rusija kovo 8-ają padovanajo savo moterims neįtiketino žiaurumo, pasak jų pačių, "dovaną" – transliavo nužudyto čečėnų sukilėlių vado Aslano Maschadovo palaiką vaizdą. Šio laisvės kovotojo palaikai atrodė viškai identiški Lietuvos partizanų išniekintiems palai-kams: lygiai taip pat apnuogintas kūnas, išskėtotos rankos, tikriausiai išbadytos akys, tikėtina, nuo kankinių pamėlės veidas. Tie patys oficialūs Rusijos pareigūnų pareiškimai, kad palaikai nebus atiduoti artimiesiems suderama pagarba palaidoti. Jokio pasigailėjimo. Kaip ir tada, prieš pusę amžiaus Lietuvoje, kai siautėjo ta pati banditų valdžia, gąsdinanti ir maitinanti vergus išdarkytų palaikų vaizdais.

Pasaulis, atidavęs čečėnų tautą rusams sunaikinti, turbūt nežvelgs šito panašumo. Jie apie tai beveik nieko nežino ar nenori žinoti. Nors vokiečių spaudoje jau pasirodė raginimai Europos Sąjungos šalims trijų Baltijos valstybių istorinę patirtį pripdėti prie savosios ir plačiai atsimerkus pamatyti kitą pasaulio vaizdą.

Kovo pabaigoje 10 Lietuvos partizanų, tarp jų – A.Lukša ir J.Ceponis, V.Landsbergio kvietimu, vyks į Europos Parlamentą Briuselyje. Gal jie pasakys, parodys, atvers akis, užtars žudomą tautą. Turėtų...

Prisiminus tai tampa visiškai akivaizdu, kad štai jau 15 metų trukančios įnirtingos kovos su Ryti kaimyne veluti nenuėjo. Belieka tik apgailestauti, kad kitai tautai – čečėnams – šitaip nepavyko.

Siame kontekste neberekšmingi atrodo Lietuvos signatarų ir suliberalėjusios Prezidentūros vieši pasižodžiavimai ir barniai esą signatarai negerbiami, tad neis pas Prezidentą minėti Nepriklausomybės metinių. Nebe tokie baisūs Kremliaus "pagaliai" į Lietuvos vidaus ir užsienio politiką. Nebe svarbūs tampa kasdienos nepritekliai ir nereikšmingos negandos.

Dieną prieš Nepriklausomybės atkūrimo 15-ajį jubiliejų džiugu, kad mūsų tautos Laisvės ir Teisingumo siekiu, kovinės dvasios tradicijos gyvos. Štai jaunimas žaidžia gražius ir prasmingus "Laisvės žaidimus" – kviečia protestuoti prieš "VP Market" dukterinių bendrovų ketinimus nugriauti sostinės centre esantį kino teatrą, jau tapusį modernios kultūros centrų, "Lietuva" ir vietoj jo pastatyti daugiaubė gyvenamajų namų. Sių akciją, rengiamą kovo 11-ają, jaunimas skambiai pavadinio "Kino teatro "Lietuva" Nepriklausomybės diena".

Linkiu visiems puikios šventės.

Ingrida VĒGELYTĖ

Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo dienos 15-mečio minėjimo renginiai

(atkelta iš 2 psl.)

15 val. – koncertas "Mažųjų žvaigždžių valanda" Nepriklausomybės aikštėje.

17 val. – Vilniaus tautinių šokių ansamblių koncertas Nepriklausomybės aikštėje.

21 val. – koncertas Nepriklausomybės aikštėje.

22.40 val. – šventinis fejerverkas Nepriklausomybės aikštėje.

Kaune

10 val. – šv. Mišios Šv. Mykolo Arkangelo (Igulos) bažnyčioje; šv. Mišios Arkikatedroje bazilikoje.

11 val. – eisena "Trispalvė jaunystė" nuo Arkikatedros bazilikos iki Vytauto Didžiojo karų muziejaus.

11.40 val. – varpų koncertas Vytauto Didžiojo karų muziejaus sodelyje.

12 val. – Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dienos minėjimas Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje. Vyčio Kryžiaus ordino vėliavos pakėlimo ceremonija; Kovo 11-osios gatvės bendruomenės šventė "Su pavasariu, kaimyne" "Girstučio" kultūros ir sporto rūmuose (Kovo 11-osios g. 26).

13 val. – koncertas "Žiedų dienos" galerijoje "Meno parkas" (Rotušės a. 27). Dalyvaus LMTA Kauno fakulteto studentai.

14 val. – miesto ugdymo įstaigų mokinų meno koletyvų koncertas "Dainelė ir pavasaris" VDU salėje (S.Daukanto g. 28).

15 val. – šventinis koncertas "Laisvės dainos" Kauno kultūros centre (Vytauto pr.79). Dalyvaus grupės

"Dreams" ir "Angelas".

16 val. – Vyčio Kryžiaus ordino vėliavos nuleidimo ceremonija Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje.

17 val. – šventinis koncertas Kauno filharmonijoje (L.Sapiegos g.5). Dalyvauja Kauno simfoninis orkestras, Kauno valstybinis choras, solistai. Diriguoją Petras Binkelis.

19 val. – šventinis koncertas "Nebeužvenksi upės bėgimo" Rotušės a. Dalyvauja: O.Vyšniauskas, K.Kerbedis, "Trys baritonai", K.Siurbytė, Linas Adomaitis ir Simona, R.Morozovaitė, I.Ašakaitė, M.Suraucius, grupė "Fate", Vytauto Didžiojo bažnyčios kamerinis choras "Cantate Domino", pop grupė "Rokeris Lukas ir draugai". Šventinis trispalvis fejerverkas.

Antikomunistinis traukinys pasiekė Europą

(atkelta iš 1 psl.)

Ko gero, traukinys, vežantis tokius žmones praeitinį, jau pradėjo judėti Europoje. Spauda pranešė, kad praėjusi antradienį Varšuvoje Europos Tarybos Parlamentinės Asamblejos (ETPA) Politinio komiteto posėdyje Estijos delegacijos atstovas M.Mihkelsonas paragino pasmerkti komunizmo nusikaltimus.

Jis pranešė, kad remiantis Varšuvoje rengiamu memorandumu, Europos Taryba ketina rekomenduoti šios organizacijos šalims atverti viesus su komunizmo nusikaltimais susijusius archyvus, ištirti nusikaltimų faktus ir pradėti derybas, kad būtų parengtas kompensacijų mechanizmas. Pasmerkti komunizmo nusikaltimus šio memorandumo projektais ragina visas Europos šalis. Šis dokumentas turėtu būti svarstomas ETPA dar šiaisiai.

Neseniai išrinktas Rumunijos prezidentas Traianas Basescu nuspindė iki metų pabaigos išslaptinti visas komunistinio laiktarpio saugumiečių sukurptas bylas. Šios bylos bus perduotos Nacionalinei tarybai, tiriariai saugumo archyvus. Ji prieš kiekvienus rinkimus viešai skelbia kandidatų, susietų su komunistiniu saugumu "Securitate", pavardes. Šios tarybos atstovai praėjusių savaitę lankesi Vilniuje ir pasiraše bendradarbiavimo sutartį su Tarptautine komisija nacių ir sovietų okupacinių režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti, kuriai vadovauja Emanuelis Zingeris. Taip pat susitiko su Tėvynės sąjungos frakcijos Seimo narių

grupe ir pakvietė bendradarbiauti Seimo Pasipriešinimo okupaciniams režimams dalyvių ir nuo okupacijų nukentėjusių asmenų teisių ir reikalų komisiją.

Kaip žinome, komunistinių saugumo tarnybų bendradarbių pavardės viešai skelbiamas Lenkijoje, Slovakijoje, Čekijoje. Rengiamasi Latvijoje. Tik Lietuvoje delsima, ieškoma pateisinimų.

Tiesą sakant, Europoje komunizmo pasmerkimo iniciatyvos pasirodė dar pernai. Europos liaudies partijos kongresas priėmė atitinkamą rezoliuciją. Rengiamas tokios rezoliucijos projektas svarstyti Europos Parlamente. Vienas iš jo iniciatorių – europarlamentaras Vytautas Landsbergis.

Šiais metais Lietuvos rezistentų organizacijų Jungtinė Taryba išsiuntė Europos Parlamentui, Europos Komisijai ir Europos Tarybos Parlamentinei Asamblejai viešą laišką, kuriame primenama Antrojo pasaulinio karo pradžios istorija ir komunistinių režimų nusikaltimai.

Su panašiais pareiškimais į Europos institucijas kreipėsi Estijos, Latvijos ir kitų buvusio "sovietinio bloko" valstybių atstovai.

Gal tiesa, kad lašas po lašo ir akmenį pratašo? Bet kokiui atveju, šį rudenį, minint tarptautinio antikomunistinio kongreso ir Tribunolo proceso "Vilnius 2000" penkerių metų jubiliejų, bus galima konstatuoti, kad 23 valstybių visuomeninių organizacijų komunizmo pasmerkimo aiadas išgirstas ir suprastas visose Europos šalyse.

Nužudytas Čečėnijos prezidentas

Antradienį visos Rusijos radijo ir televizijos stotys kas pusvalandį skelbė apie "dižiajų pergalę" – vos ne di-desnė nei Berlyno užémimasis 1945 m. pavasarį. Rusijos FSB šefas N.Patrusevas pranešė prezidentui V.Putinui, kad Čečėnijos Tolstojo Jurto gyvenvietėje, požeminiai bunkeryje, FSB specialusis dalinys "sunaikino tarptautinį teroristą ir banditų formuocių vadeivą Aslaną Maschadovą". N.Patrusevas, aišku, ne žodžiu neužsiminė, kad Aslanas Maschadovas buvo teisėtai išrinktas Čečėnijos

Respublikos Ičkerijos prezidentas. Užtat pabrėžė, kad visi "specnazo" smogikai, dalyvavę jo "sunaikinimo" operacijoje, bus pagerbtii aukštais valstybiniais apdovanojimais. Leista suprasti, kad kai kurie iš jų gaus Rusijos didvyrių aukso žvaigždes. Rusijos žmogaus teisių gynėjai, labai apgailes-taudami dėl A.Maschadovo nužydymo, pažymi, jog žuvvo žmogus, su kuriuo vienintelio buvo galima derėtis dėl karo nutraukimo Čečėnijoje.

Jonas BALNIKAS

Skelbimas

Kovo 17 d. 17 val. Kauno Šv. Mykolo Arkangelo (Igulos) bažnyčioje įvyks Knygnešio dienos paminėjimas. Maloniai kviečiame.

Skaitytojų mintys

Tai – ne visa tauta

Perskaitės šių metų "Tremintinje" Nr. 5 išspausdintą rašytojo Jono Mikeliusko straipsnį "Apie vėjo gūsi ir dar kai ką", norėčiau pasidalinti savo mintimis.

Jau buvau ne mažas vaikas, kai vokiečiai šaudė žydus netoli Marijampolės. Tėvai labai piktinosi vokiečių žiaurumu ir kalbėjo, kad lietuvių nebuvu prieverta verčiami šaudyti. Gal vienas kitas ir šaudė, tačiau tai – ne visa tauta, ir manau, kad ne reikia kaltinti lietuvių – juk tai vokiečių užmojai ir tegu jie teisinasi.

Gerai prisimenu, kaip tėvai pasakodavo apie 1940 metus. Reikėjo vežti duokles, apskrityse visur dirbo žyda: jie priimdavo javus, rašydavo įvairius dokumentus. Negirdėjau, kad kokį nors juodą darbą dirbtų žydas.

Prisiminkime 1944–1945 metus. Kas pirmieji pradėjo vadovauti Lietuvos pramonei, ypač tiekimui, ar ne žyda? Masiniams trėmimams irgi neretai vadovavo žyda.

1949 metais mus trėmė į Sibirą. Traukinys sustojo Sibiro Usoleje. Ten mus išlaipino iš vagonų, nuvežė į varsinį lagerį. Su mumis važiavo ir keilių žydų šeimos. Mes savo daiktus buvome surišę į paklodes, sukravę į maišus, o žyda viską supakavę į gražius lagaminus, puikiai apsirengę. Kontrastas...

Iš Usolės vieni į Bodaibą buvo išskaidinami léktuvais, kiti – plukdomi garlaiviais. Žyda, žinoma, išskrido léktuvais. Po savaitės kitos ir mes pasiekėme Bodaibą. Mus pasitiko tie patys žydeliai, tik ne kaip tremtiniai, o pieštukus rankose laikydamai. Klaušimas – kokie jie buvo tremtiniai ir ko jie ten važiavo?

Dabar žyda reikalauja atsiprašyti. Mūsų "autoritetai" ir atsiprašo, o ar atsipraše tie žyda, kurie mus trėmė į Sibirą, sodino į kalėjimus. Jų vadai, kad išvengtų bausmės, traukėsi į Rytus, o galiausiai – į Izraelį. Kodėl lietuviai negali apkaltinti žydų – juk kai kurie pasiekė Sibirą tik dėl jų. Kur žiūri mūsų Vyriausybę?

Šiandien girdime – žyda reikalauja kone pusės Vilniaus, mat čia jų tėvynainių buvę pastatai, žemė. Ką daro mūsų valdžia? Gražais žodžiais tam pritaria. Tuo tarpu mūsų tėvynainiai negali atgauti ne tik pastatelių, bet ir neužstatytų žemės lopinelių. Juos jau dalijasi garsūs miesto ponai, moka milijonines sumas, o savininkai neturi net kam pasiskirsti. Kalbama, kad žyda reikalauja gražinti ir jų buvusių šventyklas. Stai stovi Ziežmariuose sena medinė sinagoga. Žyda reikalauja ją nugriauti ir atstatyti Rumšiškių Lioudies buities muziejuje tokią, kokia ji buvo anksčiau, ir rajono savivaldybės lėšomis. Kalvarijos miestelyje yra dar nesugriuvusių dvi žydų šventyklas. Žydams buvo siūloma jas pasiūlti ir naudotis, bet jie reikalauja, kad jas kažkas atstatytų, o tuomet jie paimtų. Čia vėl kyla klausimas – kas atstato suniokotas katalikų bažnyčias? Mes patys.

Zenonas BINDOKAS

LR Prezidentas pareiškė nedalyvausią Maskvoje rengiamose pergalės prieš fašizma 60-mečio iškilmėse. Laiškai, raginantys valstybės vadovą nevykti, gauti dar prieš V.Adamkaus pareiškimą. Spausdiname mūsų skaitytojų mintis.

Apie "Frankfurter Allgemeine" straipsnį "Priešiškas pakvietimas"

Berods tai pirmas toks rimtas straipsnis įtakingoje Vakarų spudoje apie tautų likimą Antrajame pasaulyne kare tarp dviejų totalitarinių diktatūrų.

Lietuviškame vertime šio posakio kažkodėl nėra. Pasitaiko ir kitų skirtumų, todėl noriu pakomentuoti tik esmę, kuri labai svarbi kaip kvietimas galu gale suvokti visą Antrajį pasaulyną karą ir visos Europos, visų tautų, susijusių su juo, istoriją. Šiuo straipsniu jau ir pradedama parodyti, kad teisingesnis suvokimas ateis tik atmetus sovietines propagandines mitologijas.

Svarbus Europos ateiciai yra laik-

raščio spėjimas, kad Latvijos prezidentė, iš pradžių atmetusi V.Putino kvietimą kaip ižeidžiantį, greitai palūžo patyrusi ne tiek šiurkštų ir "ultimatyvų" Maskvos, kiek "švelnų" Vakarų spaudimą.

Aš abejoju, ar pastarasis spaudimas galėjo būti daromas apskritai ir tokia atvira forma, kad jis patiriantis asmuo negalėtų nuduoti, jog nesuprato, ir pasielgti, kaip liepia jo laisva valia ir pilietinė sąžinė. Tačiau laikraščio spėjimą lydi ir perspėjimas, jog būtų labai blogai, jei toks Vakarų spaudimas pasirodytų esąs tiesa. Tai reikštų, kad Europos Sąjunga

linksta aukoti savo šalių istorinę praeitį "dėl politinio oportūnizmo". Kalbama apie prisitaikymą prie Rusijos netiesos. Tačiau vokiečių laikraštis teisingai pastebi, kad "istorijoje nėra nei visiško gėrio, nei absoliutaus blogio", todėl nuo praeities bėgti negalima.

Pridursiu, kad praeitis tebéra su mumis. Baltijos šalys nukentėjo ne tik praeityje, ne tik dėl buvusių išdavycių ir įvykdytų nusikaltimų. Dabar tis irgi priklausys nuo to, kaip Vakarų partneriai vertins praeities išdavystes ir nusikaltimus.

Vytautas LANDSBERGIS,
Europos Parlamento narys

Prezidentas sulaukė originalaus paraginiimo

Dėl Prezidento vykimo į okupantų šventę daug vertingų nuomonų išsakė intelligentija. Santūrūs lieka ir, ko gero, liks kontrabandininkai, nešvaraus verslo atstovai, ir, kaip viada, asocialūs gyventojai.

Svarių alternatyvių nuomonų štilį sudrumstė nors mąstymo išraiška pakankamai padrikas, bet pretenduojantis į globalinės politikos žinovus, garsių vardu pasivadinusio "Lietuvos komiteto Ženeva-49" dviejų atstovų paraginimas, išspausdintas "Laisvame laikraštyje". Šokinėdami per šimtmečio įvykius ir labai savitai interpretuodami, šie žinovai priveda prie išvados, kad visų pasaulio blo-

gybių nešėja yra Amerika. Jie ragina Prezidentą nepadlaižiauti Amerikai ir vykti į Maskvą. Tai kelia nuostabą. Juk Amerika mūsų lyg ir neragino nevykti, bet – priešingai. "Ženevos-49" atstovams kažkaip praslysta mintis, kad Antrasis pasaulinis karas kitų vadinas Didžiuoju tėvynės karu. Idomu, kas tie kiti ir kokios tėvynės tas didysis karas? Todėl ir persasi mintis, kad po "Ženevos-49" munduru maskuoja Didžiojo tėvynės karo veteranų kurstytojiška veikla. Ameriką ir Lietuvą riša kelių emigracijos kartų ryšiai. Demokratinėje Amerikoje rado prieglobstį tūkstančiai pabėgusių nuo caro armijos rek-

rūtų, ieškojusių ekonominės gerovės, o vėliau daugybė bėgusių nuo sovietų "išvaduotojų". Stiprūs išeivijos ryšiai su Lietuva iki šiol vaidina svarbū vaidmenį santykiose su mums draugiška demokratine šalimi, tapusia patikima piedanga išlaikyti stabilumą nepakankamai ramiame mūsų krašte. Todėl laikyti save Amerikos pastundžėliais galėtų nebent prisdengusieji "Ženevos-49" vardu. Bet jų neapykanta Amerikai kažin ar atitinka strateginius mūsų valstybės tikslus, taip pat ir konstitucinių šių valstybių santykių dvasią. Čia labai panašu į blogai užmaskuotos penktosios kolonos veiklą.

Edvardas SKRITULSKAS

Dovydas ar Galijotas

Jau trys mėnesiai kaip politikai, politologai deda savo argumentus ant svarstyklų lėkštelių: važiuoti – nevažiuoti į Maskvą švēsti pergalės 60-metį. Dilema verta dėmesio. Kokias kriterijais vadovautis?

Prozininko Michailo Bulgakovo romane "Meistras ir Margarita" Poncijus Pilotas du tūkstančius metų per kiekvieną Ménulio pilnatį sėdėdamas uolų krėslę tebelaukia susitikimo su pasmerktuoju Nazariečiu vien todėl, kad jam kažko nepasakė. O nepasakė, nes buvo bailus. Nors nematė pasmer-

tojo kaltės, bet neįsdrisojo išteisinti. Bailumo yda žmoniją lydi visais amžiais. Už šią bolybybę kiekvienas iš mūsų gyvenime užmokame brangiai. Jei ne mes, tai vaikai ar vaikaičiai.

Simbolinis Baltijos atvejis: ar būtų Dovydas nugalėjęs Galijotą, jei jis būtų lydėjęs bailumas? Ar 1938 m. Miuncheno paktas – ne bailumo pavyzdys? Net valstybių vadovai, norėdami išsaugoti postą, materialines vertėbes, garbę, paaukoja švenčiausią moralės principą – teisingumą. 1988–1991 m. mes, tautiečiai, pa-

Gundymas

SSRS teisių ir įsipareigojimų perėmėja Rusija iš Sovietų sąjungos perėmė ir imperinės politikos testinumą, tautinį genocidą, kagiebistinį aparatą bei jo veiklos metodus. Pats valstybės vadovas, buvęs kagiebistas, pareiškės, jog "buvisių čekistų nebūna", tėsia imperinė politiką. Čečenijoje vyko nuožmiausiai genocida, truko iš "globos" vaduotis buvusioms SSRS kolonijoms.

Atsikratyti sovietinės blogio imperijos valkties Rusijai nepavyko, šios valstybės elgesį civilizuotas pasaulis laiko nedemokratišku, negarbingu. Tolstanti nuo demokratijos diktatūros link Rusija ieško ir randa progą pasauliui parodyti, kad ne tik blogais darbais ji praeityje pasižymėjo. Viena iš patogų progų yra perga-

lės prieš hitlerinę Vokietiją 60-mečio minėjimas Maskvoje, tarsi SSRS dėl sukelto Antrojo pasaulinio karo būtų mažiau kalta už Vokietiją. Iškilmes pakviesi ne tik pasaulio didžiųjų valstybių, bet ir išsprudus iš SSRS vergijos vadovai. Pastarųjų pagarinimo Rusijai labiausiai reikia – jei jau buvusių vergės pagarbins, vadinas, ir vergijos našta nebuvu sunki, ir "tėvelio" Stalino "globa" nebuvu kraupi, o jo nuopelnai civilizuotam pasauliu svarbesni už jo teroristinių "išdykavimų" žalą. Po to SSRS teisių perėmėja galės drąsiai "išdykauti"...

Pakviesiems Latvijos ir Estijos prezentams už pagarbinimą jau siūlomi "saldainiukai". Latvijos prezidentė, pareiškusi dalyvausianti iškilmes, tikisi neatidėliotino sienų su

miršę bailumą, pasiekėme tokį rezonansinį laisvės jėgų antplūdį, kad net plikom rankom atrémėme tankų atakas. Atlygis – nepriklausomybė. Net užsienio politikai netikėjo gera baigtimi. Drąsa ir vienybė atvedė į pergalę. Karys mūšio lauke ar rezistentas, vedamas pas tardytoją, visad prašydamo Viešpaties – apsaugok mane nuo bailumo ydos. Gyvenime tik drąsieji geria pergalės šampaną.

Teisingas istorijos įvertinimas pasės mūsų vaikams dovydišką drąsos sėklą. Sustiprėsime ne tik savyje, net tapsime pavyzdžiu kaimynams.

P.DARGIS

Rusija patvirtinimo. Estijos prezidentui "pažadėta" anuliuoti Molotovo-Ribentropo paktą. Rusija, matyt, "pažiršo", kad dar Gorbačiovui valdant, SSRS ši paktą pripažino niekiniu. Koks absurdas: anuliaus niekinio suokalbio anuliaivimą, paktas būtų reanimuotas, taptų neniekiniu? Lietuvos Prezidentas, be abejonių, taip pat sulauks kokių nors geros kaimynystės ar nenutraukiamo naftos tiekimo Mažeikiams pažadų. Kad Rusija ne tik pažadą, bet ir rašytinių sutarčių niekada nesilaikė, nuo Ivano Žiaurijo laikų jas laužė, iškilmių proga priimti būtų nepatogu, kaip dabar sakoma, neetiška. Taigi per iškilmes buvusių SSRS vergijų prezentai turėtų pagarbiai išklausyti SSRS himnų nežymiai pakeistais žodžiais – nusilenkti šetonui.

Algimantas ZOLUBAS

Sąžiningo žmogaus žingsnis

Aleksandras Stulginskis gimė 1885 m. dvaro kumečiu šeimoje, Raseinių aps. Kaltinėnų valsčiuje. Jis buvo dvilyktas vaikas šeimoje. Aleksandru baigus Kaltinėnų pradinę mokyklą, mirė motina. Tėvas, nenorėjęs toliau ūkininkauti, savo užgyventą turėtą išdalijo vaikams. Jauniausiam sūnui Aleksandriui atiteko arklys. Jį pardavė už 40 rublių. Tuos pinigus skyrė savo mokslui Liepojos gimnazijoje. Toliau mokėsi Žemaičių kunigų seminarijoje Kaune. Baigęs ją, paprašė seminarijos vadovybės, kad ši atidėtų kunigo šventimus ir leistų toliau studijuoti bei apsispėsti dėl pačios kunigystės pašaukimo. Tai buvo sąžiningo žmogaus žingsnis. Gavęs prašomą sutikimą, savo teologines bei filosofines žinias gilino Austrijos tėvų jėzuitų universitete. Po metų nusprendė likti pašauliečiu ir įstojo į Halės žemės ūkio institutą, kurį baigė 1913 metais. Padedamas tuo metinės Rusijos Dūmos atstovo Martyno Yčo, išsirūpino darbą Lietuvoje – dirbo Alytaus rajono agronomu.

Atsidavęs Lietuvai

Prasidėjus Pirmajam pasauliniam karui, A. Stulginskis apsigyveno Vilniuje ir aktyviai dalyvavo lietuvių visuomeninėje veikloje: 1915 m. suorganizavo Pedagogikos kursus pradinių mokyklų mokytojams, pirmininkavo atgaivintai švietimo draugijai "Rytas", dalyvavo Lietuvos komitete nukentėjusiesiems nuo karo šelpti. 1918 m. pradėjo leisti laikraštį "Ūkininkas". Su jo vardu yra susijęs

1918–1919 m. išleistas Ūkininko kalendorius.

Aleksandras Stulginskis savo aktyviai veikla įsitraukė į lietuvių politinį gyvenimą. Jis – vienas iš Lietuvos krikščionių demokratų partijos steigėjų ir jos programos kūrėjų, 1917 m. išrinktas šios partijos pirmininku. A. Stulginskis kartu su kitais aktyviais lietuvių raštu kreipėsi į JAV prezidentą Vilsoną Rusijos pavergtų tautų laisvės reikalui. Jis aktyviai dalyvavo 1917 m. Vilniuje rengiant Lietuvių konferenciją. Konferencija Aleksandram Stulginskį išrinko į Lietuvos Tarybą, kuriai buvo iškeltas svarbiausias uždavinys – atkurti Lietuvos valstybę. Jis drauge su kitais Tarybos nariais pasiraše garsujį 1918 m. Vasario 16-osios Aktą, rūpinosi krikščioniškos demokratijos idėjų plėtojimu ir išgyvendinimu, lietuviškos policijos ir lietuviškos kariuomenės organizavimu. A. Stulginskis reikalavo, kad kariuomenės vadai būtų

susipratę lietuvių, savo krašto patriotai, neabejanti Lietuvos nepriklausomybei. Šis reikalavimas turėjo pagrindo, nes jaunai Lietuvos kariuomenei netrukus reikėjo susiremti su bolševikų raudonaja armija, bermontininkais ir lenkų agresoriais, norėjusiais sužlugdyti Lietuvos nepriklausomybę. Karius mūšiu prieš geriau ginkluotą ir gausesnę prieš kariuomenę galėjo įkvėpti tik pasiaukoje, energingi, Lietuvai atsidavę vadai.

1920 m. Steigiamojo Seimo rinkimus laimėjo Aleksandras Stulginskio vadovaujamas Lietuvos krikščionių demokratų blokas. Steigiamojo Seimo pirmininku išrinktas A. Stulginskis. Jis kalbėjo: "Narsi mūsų kariuomenė jau suskubo pašalinti iš mūsų krašto kai kuriuos priessus ir tikimės, jog ji nepadės ginklo tol, kol visa Lietuva nebus išvaduota. Žemės reforma Lietuvoje – neatidėliotinas klausimas. Greta didelių dvarų skursta bežemių ir

mažažemių minios. Lietuvos demokratinėje Respublikoje neturės būt sūnų ir posūnių. Lietuva niekam nebus pamotė. Mokslas turi būti prieinamas ne tik didžiūnų rūmams, bet ir kaimų bakūžėms..."

Darbštus ir kuklus Prezidentas

Steigiamajam Seimui priėmus laikinąjį Lietuvos valstybės Konstituciją, kuri numatė, kad Steigiamojo Seimo pirmininkas eina ir valstybės Prezidento pareigas, A. Stulginskis 1920 m. birželio 19 d. tapo pirmuoju konstituciniu Lietuvos Respublikos Prezidentu.

1922 m. spalį įvyko Pirmojo Seimo rinkimai. Daugiausiai balsų gavo Lietuvos krikščionių demokratų blokas. Pagal jau patvirtintą nuolatinę Lietuvos valstybės Konstituciją – 1922 m. gruodžio 21 d. Lietuvos Respublikos Prezidentu absoliučia Seimo narių balsų dauguma išrinktas Aleksandras Stulginskis.

(*Bus daugiau*)

Kazys STRAZDAS

Sovietų sajungos genocido talkininkai

Antrą kartą sovietams okupuojant Lietuvą, 1944 m. rugpjūčio 1 d., naujai įkurtas Lietuvos SSR respublikinis karinis komisariatas įsakymu Nr. 1 oficialiai paskelbė 1909–1926 m. gimusių karo prievojininkų, išskyrus nesveikus ir ūkiui reikalingus specialistus, mobilizaciją.¹ Lietuviai tarnauti sovietų armijoje neskubėjo, nes savo krauju nenorėjo stiprinti okupanto, be to, mobilizacija pazeidė 1907 m. spalio 18 d. Hagos konferencijoje pasirašytą "Istatymams ir papročiams karo srityje gerbti" pri-valomą nutarimą, kuris draudė versti okupuoto krašto gyventojus tarnauti okupacinėje armijoje. Si nuostata paskartota ir 1949 m. rugpjūčio 12 d. Ženevos konferencijoje.² Taigi lietuviai eiti į okupacinę armiją vengė. Delsė net tie, kurie buvo apsisprendę eiti tarnauti. Vieni klastodami jaunino, kiti sendino dokumentuose gimimo metus, dalis pavieniui slapstėsi namie, kiti jungėsi į ginkluotus partizanų burius, o mažojo dalis išėjo tarnauti į okupantų armiją arba stribais bei milicininkais.

Pradėti formuoti stribų būriai

Sovietų sajungos bolševiškinė žmogėdra kovai su partizanais ir masiniam Lietuvos piliečių naikinimui 1944 m. rugpjūčio 24 d. LKP CK ntarimu pradėjo formuoti stribų būrius,³ kuriuos įkėlė į miesteliuose įkurtas karines įgulas. Įgulų pagrindą sudarė okupantų vidaus kariuomenė, o stribai atliko vidaus kariuomenės pagalbinį vaidmenį. Pagrindinė stribų pa-skirtis – rodyti okupantui keilią ir maskuoti sovietų vykdymą lietuvių tautos genocidą, kad būtų sudarytas klasų kovos įspūdis. Daugelis iš jų į okupantą šuniškas pareigas

pateko įvairių aplinkybių verčiami. Vieniems šios parreigos buvo primestos prievara, dauguma pabūgę ir vengdami tarnauti sovietų armijoje įėjo partizanauti, kiti – siekdami karjeros bei plėšikavimo tikslais, kita dalis tarnaudami stribais dirbo partizanų naudai, o iš idėjos šiuos išdavikiškus darbus dirbo tik pirštais suskaiciuojama degradavusių žmonių dalelė. Iš pradžių, kai kūrėsi stribai, ir geri vyrai susiviliojo pažadais, kad jiems nereikės tarnauti armijoje, bus tik vietinė apsauga. Bet kai pamatė, kad tenka žudyti tautiečius, visi dorieji išsilakstė arba pradėjo dirbtį partizanų naudai. Liko tik tautos padugnės, vagys, alkoholikai, plėšikai ir žmogžudžiai. Apskritai stribu kelią, išskyrus dirbusius partizanų naudai, rinkosi tie, kurie nepaisė savo ir kitų tautų tradicijų, kultūros vertybių, nuskurdę, sveiką protą praradę lengvo gyvenimo mėgėjai, kosmopolitinių pažiūrų į genocidą linke žmogžudžiai. Jie, būdami politiškai akli, net nesuprato žodžio "istrebitalis" reikšmęs, kad tai žmonių naikintojai, genocido vykdytojai. Tas, kuris laiku apie tai pagalvojo, metė okupantų kurustumą tautos brolžudžio darbą.

Žmonijos naikintojai

Apskritai lietuvių kalboje "istrebitalio" – naikintojo, stribu terminui tinkamo pakaitalo nėra, todėl žmonės juos vadino skrebais, skrebais, stribais, stribokais, skeltanagiais, judošiais ir kitais paniekinančiais vardais. Pagal jų darbus artimiausias "stribu" atitinkuo būtų žmonijos naikintojas – genocido vykdytojas. Jie padėjo okupantams kankinti, žudyti bei tremti į Sibirą taikius Lietuvos piliečius: moteris, vaikus bei senelius, kaimynus, gimines, o kartais net savo brolius, seseris arba tėvus. Tai buvo praradusių sveiką protą, sužverėjusių žmonių, palikusių tautos istorijoje juodą dėmę, atmaina. Jų veiksmuose dažnai pasireikšdavo sadistų priegimtis: jie mėgavosi žmonių kankinimu, teroru, taikių piliečių žudymu ir plėškavimu. Net pagarsėjęs NKVD budelis majoras Sokolovas teigė, "kad iš aštuoliolikos jo žinioje buvusių stribų mažiausiai dvylka yra vagys". Jie vogė ir kas pakliūdavo po ranka, ir pasirinkdam vertingiausius daiktus: laikrodžius, aukso žiedus, auskarus, gerus drabužius ir

t.t.⁴ Žiaurumu ypač pasižymėjo MGB etatiniai darbuotojai, o stribai sémési iš jų patirties. Netrukus dalis stribų, daugiausia jų vyresnieji, šétoniškais darbais bei teroru pasivijo savo mokytojus.

Labai keista, kad sovietų genocido talkininkų šmékla dar gyva ir šiandien. Tą akivaizdžiai rodo 2002 m. gegužės 30 d. LR Seime balsavę 30 Seimo narių už socialdemokratų ir socialliberalų parrentą projektą, kuriuo numatoma mokėti valstybines pensijas sovietų genocido talkininkams – stribams, kaip nukentėjusiesiem už Tėvynės išdavimą.

Panaudota:

1. Kęstutis K. Grinius. Partizanų kovos Lietuvoje. V., 1990, P. 127

2. Sudarė Gaškaitė N., Kašeta A., Starkauskas J. Lietuvos partizanų kovos ir jų slopinimas MVD-MGB dokumentuose 1944–1953 metais. LPKTS, K., 1996, P. 14

3. Istorinių įvykių kalendorius. Rugpjūčio 24-oji Lietuvoje. Kauno diena, 2000 08 24 (Nr. 16139), P. 24, ELTA

4. Gaškaitė N., Kuodytė D., Kašeta A., Ulevičius B. Lietuvos partizanai 1944–1953 m. LPKTS, K., 1996, P. 380

(*Bus daugiau*)

Mūsų gyvenimo pavyzdys

Vasario 26-ąją minėjome Lietuvos Respublikos Prezidento Aleksandro Stulginskio gimimo 120 metų sukaktį

Iš Lietuvos trėmė tris kartus

Apie tremtį žinome daug, tačiau gal ne visi esame girdėję tai, jog žmonės buvo tremiami kelis kartus. Tokią lemtį patyrė iš Panemunėlio krašto kilusi Zofija Dudaite. Ji buvo priversta su Lietuva atsisveikinti tris kartus.

Ankstyvą 1941 m. birželio 14-osios rytą į Zofijos namus įsiveržė sovietų kareivai ir įsakė skubiai rengtis. Motina sirgo plaučiu uždegimu, tėvas kažką pasakė, tai nepatiko vienam iš atvykusiu kareiviu ir jis iššovė. Tačiau nepataikė, gal tik pagasdino. Brolis Julius pasinaudodamas sumaištini iššoko pro langą ir pabėgo, o Joną išvarė į Panevėžio oro uosto statybas, todėl jis liko Lietuvoje.

Rokiškio geležinkelio stotyje visus tremiamuosius suvarė į gyvulinus vagonus. Tėvą atskyrė ir nuo to laiko šeima jo nematė (mirė 1941 m. lapkričio mėn. Krasnojarsko kr. Kansko lageryje).

Kelionė užtruko mėnesį. Per tą laiką vagone mirė moteris, ją lyg rąstą išmetė kariai. Liepos 20 d. tremtinius įsilaipino Barnaule, po to laiku aplukdė į Kamenį. Tačiau kelionė dar nesibaigė – atvažiavo „pirkliai“ ir pradėjo rinktis. Zofiją Dudaitę ir kitus įsodino į jaučių tempiamus vežimus. Iki Tiumencevo buvo apie 60 km. Į paskirties vietą atvežė 13 moterų, 3

vyrus ir 6 vaikus. Rudenį du vyrai ir vaikas mirė. Zofiją ir dar 9 tremtinius apgyvendino dviejose nedideliuose kambarėliuose. Iš pradžių mergina sunkiai dirbo plytinėje, vasarą – kolūkuose. Badas vertė eiti į javų laukus ir rinkti varpas, nors tai daryti griežtai draudė.

Pasibaigus karui švystelėjo viltis – gal išleis į Lietuvą... Tėvynės ilgesys buvo tokstiprus, kad ne vienas ryžosi bėgti. Zofija taip pat bėgo. Kaimynai ją palydėjo į Novosibirsko, giminės nupirklo traukinio bilietai. Vyksiant per Maskvą bilietai reikėjo kompostiruoti, o tai galėjo sukelti įtarimą, nes Zofija turėjo tik atostogų liudijimą – jokių kitų dokumentų. Tačiau kelionės metu Zofija susipažino su kariu, kuris jai padėjo. Paprašius asmens dokumento, karys įrodinėjo, jog Zofija yra jo žmona ir tokiu būdu pavyko gauti bilietai į Lietuvą.

Grįžusi Zofija namuose rado motiną ir brolius. Tačiau kartu gyventi nebuvó lemta, ir jai su tėvynė reikėjo atsiveikinti antrą kartą. Ankstyvą 1948 m. gegužés 22-osios rytą į namus atėjo stribai ir įsakė Zofijai ruoštis į kelionę. Jos brolis Julius ir ši kartą sugebėjo pabėgti, tačiau vėliau jį suėmė ir nuteisė 10 metų. Kalėjo Karagandos la-

geriuose.

Ši kartą tremtinius surinko Panemunėlio geležinkelio stotyje, atvarė ir brolių Petrą, jo dukterę Genutę, tik baigusią gimnaziją. Zofijos vėl laukė ilga kankinama kelionė. Ši kartą vežė į Krasnojarsko kraštą. Jenisiejaus upė teko plaukti į Šiaurę. Visus įsilaipino Kazačinsko r. Mamonto gyvenvietėje, kur buvo įkurtas stambus miškų ūkis. Zofijai teko dirbti labai sunkius miško darbus, kiek lengviau atsikvėpė, kai pavyko gauti darbą ligoninėje.

Broliai mokėjo statybos darbų, tai pasistatė gyvenamajį namą, įšrovę kelmus aplink namus sodino daržus, nusipirklo karvę. Taip visi išgyveno 12 metų. Tremtinius jau pradėjo leisti į namus, nors vietinė valdžia įkalbinėjo pasilikti. Ir mes palikome Mamonto gyvenvietę. Aš grįžau į Lietuvą, bet netrukus galavau įspėjimą per 24 val. palikti Lietuvą, antraip atsidursiu ten pat, kur buvau. Išvykome gyventi į Latviją. Nusipirkome Jelgavoje namelį. Tad galima sakyti, jog iš Lietuvos kai kurie žmonės buvo ištremti tris kartus. Atgimimo metais bendravau su visais Jelgavoje gyvenusiais lietuviiais. Čia gyveno ir Zofijos šeima. Iš šio miestelio į Lietuvą sugrįžau 1992 metais.

Feliksas MAŽEIKIS

Po ošiančiomis pušimis

Šakių aps. Lukšių valsč. Gerdžių kaime anksčiau buvo 16 sodybų, išsiabarciusiu tarp miškų. Aleknavičių šeimos žemėje, pamiskėje, kadaise stovėjo medinė koplyčia, statyta, kaip teigia šaltiniai, 18 a. pabaigoje. Aplink koplyčią buvo kapinės, kuriose mirusiuosius laidojo kelių aplinkinių kaimų žmonės.

Baigiantis partizanų kovoms, stribai buvo neberekalingi. Ne visi jie tapo kolchozų pirminkais, daugeliui teko imtis fizinio darbo. Apie 1955 m. buvę Lukšių stribai kasė žvyrą Gerdžių kaime, matyt, keliams taisyti. Diena buvo darganota – užėjo pasišildyti į koplyčią, kurioje iškilmės vykdavo tik kartą per metus, kai būdavo švenčiamas Angelų Sargų dienos atlaidai. Stribams buvo šalta ir jie ant medinių koplyčios grindų susikūrė laužą. Įsiplėskė gaisras ir architektūros paminklo nebeliko. Kapinės irgi buvo apleistos ir jų vietos pasistumėjo miškas.

Šios kapinės rezistencijos

metais, kaip ir daugelis nuošalesnėse vietose esančių kapinaicių, priglaudė laisvės kovotojų palaikus. Čia buvo palaidotas partizanas Antanas Jakštys (1922–1945), kilięs iš Lukšių valsč. Ožkinių kaimo, žuvęs 1945 m. gegužės 12 d. vakare Kérų kaime, traukdamas kartu su kitu partizanu iš Valkų mūšio vietus. Jie nepastebėjo Raguckų sodyboje įsitaissiusių kareivių. A.Jakštys žuvo vietoje, o sužiestą į koją jo draugą Vladą Sprindžiūną kareivai atitempė į sodybos kiemą ir užmušė šautuvu buožėmis.

Iš Jankų valsč. Dovydų kaimo buvo kilę du broliai partizanai: Jonas Kvietkauskas-Gaidys (1914–1948) ir Bronius Kvietkauskas-Girininkas (1916–1947). 1948 m. vasarą Griškabūdžio stribai jų seserį Marytę Kvietkauskaitę vežėjo po Sutkų apylinkės miškus reikalaudami parodyti brolių slėptuvės. Kankino. Pagaliau reikėjo atsikratyti leisgyve mergina. Kérų kaime, toje pačioje Ka-

pio Ragucko sodyboje, pamatė praviras į lauko pusę kluono duris ir ten ją po balkių pakorė. Kaip sakė nužudyta radę žmonės, jai buvo sulaužyta dešinioji ranka, ir sužalotos akys. M.Kvietkauskaitę (1921–1948) palaidojo kapinaitėse prie Gerždžių koplyčios. Kalbama, kad iš pradžių nužudytosios kūnas buvo užkastas tame kluone.

Dabar koplyčios ir kapinių vietoje stiebiasi storos pušys, kapeliaus dengia samanos. Aptvarkyti ir kukliais paminklais pažymėti tik A.Jakštio ir M.Kvietkauskaitės kapai. Šią vietą atsikritinai aplanko grybautojai, tarp kurių atsirado nedoras žmogus, pasikėsinęs partizanų kapus suniokoti. Reikėtų tuos kapeliaus kaip nors pažymėti – bent prie kelio nuorodą pastatyti. Juk ten ilisi ne vien dviejų žuvusių už laisvę, bet ir vienos gyventojų protėvių palaiakai.

Aleksandras JAKUBONIS

Naujos knygos

Lietuvos kančios istorija

Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo sukaciai pažymėti dienos švesą išvydo kraštotorininkės Zitos Buržaitės-Vėžienės knyga „Ką papasakotų paminkliniai akmenys ir kryžiai“. Tai knyga apie Lietuvos genocidą, apie išvežtus į vergiją ar mirties lajerius Pakruojo krašto (iš dailies ir visos LLKS Prisikėlimo apygardos) žmones.

Knyga parašyta su meile ir kruopštumu, remiantis archyvine medžiaga, žmonių išsaugotais dokumentais ir autentiškomis nuotraukomis.

Pati kraštotorininkė, dar būdama paauglė, tapo „liaudies prieše“ ir savo jaunystė praleido bolševikų vergijoje, toli nuo Lietuvos.

Pamažu iškeliauja karo ir rezistencijos metais gyvenę žmonės, nyksta archyvai. Ir tik atskirų žmonių pasišventimas neleis ateitis kartoms užmiršti savo protėvių ir tėvų aukų už mūsų Lietuvą, už jos laisvę.

LPKTs Pasipriešinimo istorijos komitetas

Zita Buržaitė-Vėžienė

KĄ PAPASAKOTŲ
PAMINKLINIAI AKMENYS
IR KRYŽIAI...

Politinių kalinių bičiulių draugijos istorija

“Laiškai iš anapus”

Mes, Tasmanijos universiteto (Australija) Lietuvos studijų sambūrio nariai, „Tremtinį“ gauname reguliarai, susidomėjimu perskaitome ir nekantraudami laukiame kitoto numerio. Jūsų laikraštis yra ypač svarbus šaltinis vienims, norintiems rašyti ir jamžinti neiškreiptą mūsų tautos ir Lietuvos valstybės istoriją.

Mūsų Sambūris šiemet išleido istorinę knygą anglų kalba „Letters from the Outside“ – „Laiškai iš anapus“. Tai – Politinių kalinių bičiulių draugijos (FOP – „Friends of the Prisoners“) istorija, apimanti 1980–1991 m. laikotarpį. Politinių kalinių bičiuliai buvo ekumeninė įvairių religijų draugija, išsteigta Tasmanijoje ir greitai paplitusi po visą Australiją ir Naująją Zelandiją. Jai ilgai vadovavo jėzuitas kunigas Gregas Jordanas, S.J., kilięs iš Naujosios Zelandijos. Draugijos tikslas – globoti sovietų sąžinės kalinius – tai yra asmenis, įkalintus už tokius „prasižengimus“, už kuriuos Australijoje žmonėms nėra atimama laisvė.

Visi sąžinės kalinių bičiulių globoti politiniai kaliniai buvo išlaisvinti iki 1991 metų – žinoma, ne vien dėl FOP veiklos, bet FOP irgi prisidėjo.

Redakcijos priešas: Lietuvoje labai mažai žinoma apie politinių kalinių bičiulių, todėl būtų įdomu apie tai gauti daugiau informacijos.

Kiekvienam bičiuliui buvo paskirta po vieną kalinių Sovietų sajungoje: bičiulis turėjo už jį melstis, kas mėnesį rašyti laiškus ir visaip reikalauti, kad jo globojamas sąžinės kalinių būtų paleistas. Tokiu būdu kiekvienam Vakaruose žinomam lietuviui kaliniui (pvz., kun. A.Svarinskui, kun. S.Tamkevičiui, N.Sadūnaitei ir t.t.) irgi teko po 3–4 globėjus – bičiulių. Politinių kalinių bičiulių veikla Australijoje, Naujojoje Zelandijoje, Europoje ir kitur taip pat įvedė ir skleidė „Dvasinės ekonominės“ mintį – taip laisvame krašte gyvenantys krikščionys galėjo dalyti savo dvinėmis gėrybėmis su sovietų kaliniams ir juos stiprinti bei padėti išgyventi kalėjimo kančias.

Visi sąžinės kalinių bičiulių globoti politiniai kaliniai buvo išlaisvinti iki 1991 metų – žinoma, ne vien dėl FOP veiklos, bet FOP irgi prisidėjo.

2005 m. kovo 10 d.

TREMINYS

Nr. 10 (643)

7

Patriotas

Buvusį Tauro apygardos Geležinio Vilko ir Stirnos (Žalgirio) rinktinės partizaną, slapyvardžiu Sakalas, Urnas, Komijos lagerių politinį kalinį Kazimierą Savičių, kuriam neseniai sukako 80 metų, pažįstu nuo Atgimimo laikų. Ne kartą kviečiau jį į Kazlų Rūdą pasisakyti laidojant partizanų palaikus, paminklų partizanams atidengimo iškilmėse. Susitikome įvairiuose renginiuose Marijampolės Tauro apyg. partizanų muziejuje, Vilniuje, Alytuje, Ariogaloje. Malonai stebina jo energija, ne nuilstama visuomeninė patriotinė veikla. Jo prisiminimai išspausdinti "Laisvės kovų archyve" Nr. 6, Kaukas, 1993.

LLKS atkurtos Dainavos apygardos vado dimisijos leitenanto Kazimiero Savičiaus iniciatyva Alytaus kareivinėse prieš keletą metų buvo iškurtas KASP Dainavos apygardos 1-osios rinktinės Laisvės kovų muziejus, lankomas gyventojų, moksleivių, ka-

rių, užsieniečių. Muziejaus veikla turi didžiulės reikšmės gaivinant tautos istorinę sąmonę, patriotiškai auklėjant jaunimą. Muziejuje Kazimieras dirba visuomeniniaių pagrindais.

Muziejaus veiklą gerai įvertino tame apsilankęs JAV ambasadorius Lietuvoje Stephenas D. Mallas ir atsiuntė padėkos laišką:

"Noriu padėkoti Jums už nepaprastai įdomią pažintinę ekskursiją, surengtą Lietuvos laisvės kovų muziejuje. Jūsų nuoširdus ir išsamus pasakojimas apie anų dienų Lietuvos kariuomenę ir apie Lietuvos partizanus parodė man, kaip Jūs didžiuojatés savo šalimi, kad esate Lietuvos kovų už nepriklausomybę dalis.

Man buvo nepaprastai įdomu išgirsti apie sunkias partizanų kovas, jų patyrimus, išgyvenimus bei įvairias ryšio priemones rezistencijos metu. /.../

Linkiu Jums sėkmės pasakojant apie nepaprastai įdomią Lietuvos praeitį. /.../ Lie-

tuvos patirtis – tai puikus pavyzdys skleidžiant pasauliui laisvės idėjas."

O Alytaus mst. savivaldybės administracijos Švietimo ir socialinių reikalų departamento Švietimo skyriaus vedėjas Vytautas Valūnas Alytaus bendrojo lavinimo mokyklų direktoriams išleido štai tokį įsakymą:

"Remiantis KASP Dainavos apygardos 1-osios rinktinės Laisvės kovų muziejaus vedėjo LLKS Dainavos apygardos vado dimisijos leitenanto Kazimiero Savičiaus kvietimu, siekiant ugdyti mokinius tautiškumo ir patriotiškumo dvasia, 2005 metais siūlome 5–12 ir 1g–4g klasėj mokiniams ir jų mokytojams apsilankytį šiame muziejuje, kuris yra Ulonų g. 14a, Alytuje."

Algimantas LELEŠIUS

* * *

Nuoširdžiai sveikiname LLKS Dainavos apygardos partizanų vadą Kazimierą Savičių 80 metų jubiliejaus proga.

Balandžio 9 d. (šeštadienį) LK Kauno įgulos karininkų ramovės salėje įvyks konferencija "Lietuvos laisvės armija (LLA) – lietuvių tautinio pasipriešinimo organizacija".

Pranešimus skaitys humanitarinių mokslų dr. Arūnas Bubnys, istorikas Kęstutis Kasparas ir dr. Zita Sličytė.

10 val. – dalyvių registracija. **11 val.** – konferencijos pradžia. Po konferencijos – visuomeninės organizacijos "LLA karių ir rémėjų sąjunga" steigiamasis susirinkimas.

Malonai kviečiame dalyvauti LLA narius, "Vanagų" partizanus, jų giminiacius, rémėjus, Laisvės kovų dalyvius, pažinojusiuosius LLA kovotojus; autorius, savo straipsniuose rašius apie LLA veiklą ir besidominčius antinacinio ir antisovietinio pasipriešinimo istorija.

Teirautis Vytauto Urbiko tel. (8-616) 13056.

Dėmesio!

Kovo 19 d. 11 val. (šeštadienį) LPKTS būstinės salėje Kaune (Laisvės al. 39) – chorų vadovų pasitarimas dėl 2006 m. dainų šventės "Leiskit į Tėvynę", kuri įvyks Alytuje, surengimo. Kviečiame dalyvauti.

Tauro apygardos taryba

LKKAS malonai kviečia visus, turinčius dokumentinės ar vaizdinės medžiagos apie Lietuvos kariuomenės karininkus, ypač – apie pokario ginkluotojo pasipriešinimo dalyvius, turinčius karininko laipsnį, prisdėti prie daugiatomės enciklopedijos "Lietuvos kariuomenės karininkai 1918–1953" rengimo. Rašykite: Vytautui Zabielskui, Pušų g. 17-4, Vilnius. Tel. (8-5) 2723828. Arba Astai Rėklaitytei, Kačanausko g. 18-7, Kaunas. Tel. (8-37) 734218, (8-652) 94228.

ILSÉKITĖS RAMYBĖJE

Olga Variakojytė-Vegner

Gimė Biržų r. Rinkuškių k. stambių ūkininkų šeimoje. 1949 m. su motina ir seserimi buvo ištremta į Irkutsko sr. Nižneudinsk. Katarbėaus gyvenvietę. Ten dirbo, bėgė vidurinę mokyklą ir išstojo į Irkutsko pedagoginio instituto Užsienio kalbų fakultetą. Mokytojavo. 1956 m. grįžo į Lietuvą. Dirbo Biržų r. Būginių aštuonmetėje mokykloje rusų kalbos mokytoja. Sukūrė šeimą, išaugino du sūnus.

Nuoširdžiai užjaučiame vyra, vaikus, seserį, broli ir artimuosius.

LPKTS Biržų skyrius

Kęstutis Romualdas Andriušis 1932–2005

Gimė Kauno r., Juragiūose. Dar visai jaunes buvo nuteistas kalėti 25 m. ir 5 m. be teisių. Iškustas išdavikų už tai, kad fotografavo partizanus ir saugojo jų nuotraukas. Kalėjo Taišeto lageriuose.

Palaidotas Kauno r. Jonučių kapinėse. Užjaučiame žmoną, vaikus ir vaikaičius.

LPKTS Garliavos skyrius

Stanislovas Liaudanskas 1938–2005

Gimė Joniškio r. Rudiškių apyl. Trumpelių k. ūkininkų šeimoje. 1948 m. kartu su motina buvo ištremtas į Buriatiją, Chorinsko r. Dirbo miško pramonės ūkyje. 1956 m. grįžo į Lietuvą, apsigyveno Siaulių. Sukūrė šeimą, išaugino dvi dukteris ir sūnų. Dirbo baldų įmonėje staliumi. Nuo 1996 m. buvo aktyvus LPKTS Šiaulių skyriaus narys.

Palaidotas Ginkūnų tremtinių kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame žmoną, vaikus ir artimuosius.

LPKTS Šiaulių filialas

Mykolas Liutkevičius 1904–2005

Gimė Kalvių k., Kalvarijos valsč., Marijampolės aps., ūkininkų šeimoje. Tėvui anksti mirus, visi ūkio darbai užgulė pauglio Mykolo pečius. 1930 m. išstojo į kariuomenę, tarnavo Marijampolės 9-ajame pulke. Grįžęs iš kariuomenės vedė ir toliau ūkininkavo tėvų žemėje. 1947 m. sausį tapo Tauro apyg. Vytauto rinkt. partizanu ir gavo Naftinio slapyvardį. 1948 m. per sūnelio laidotuvės Mykolas buvo suimtas ir pasodintas į Marijampolės kalėjimą. Nors ir patyrė nežmoniškus kankinimus bei pažeminimus, bet nieko neįšdavė. Karo tribunolas nuteisė jį 25 metus kalėti ir išvežė į Sibiro lagerius. Dešimt metų išbuvo lageriuose ir aštuonerius – tremtyje. Visa M. Liutkevičiaus šeima kartu su keturiomis mažametėmis dukterimis buvo išvežta į tremtį, turtas – konfiskuotas.

1966 m. grįžo į Lietuvą. Mirus žmonai, iki pat mirties Mykolas gyveno Kalvarijoje, pas dukterį. 1998 m. jam suteiktas kario savarorio statusas.

Užjaučiame šeimą ir artimuosius.

LPKTS Marijampolės skyrius

Jurgis Jakinevičius 1928–2005

Gimė vidutinių ūkininkų šeimoje, Marijampolės aps. Prienų r. Skuigės kaime. 1948 m. kartu su broliu, tėvu, seserimi ir seneliu ištremtas į Irkutsko sr. Sibiro Usolės gyvenvietę. Vėdė tremtinę Nemirą Balzerytę. Užaugino tris vaikus. Į Lietuvą grįžo 1967 m., apsigyveno Alytuje.

Nuoširdžiai užjaučiame artimuosius.

LPKTB Alytaus skyrius

TREMINYS

SL289

Laikinoji redaktorė - Aušra Šuopystė

Mūsų adresas: Laisvės al. 39, LT-44309 Kaunas, tel. 323204, faksas 323214, el.paštas: tremtinys@takas.lt

**Lit. redaktorė - Jolita Navickienė
Korektoriė - Dalia Maciukevičienė
Tech. redaktorė - Vesta Milerienė**

LPKTS puslapis internte: http://www.lpkts.lt

**Kaina
1,20 Lt**